N°. 2197. 1854.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG, 18 JULIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 17 Julij.

In de zitting van ll. Zaturdag is het voorstel van den heer Groen van Prinsterer, ter wijziging van de bestaande verordeningen op de autorizatie voor bijzondere scholen gevallen. Eene meerderheid van 31 tegen 17 stemmen verwierp art. 1, en daarmeê het voorstel, dat door den heer Groen werd ingetrokken. Het was nogtans uitmuntend verdedigd.

Zaturdag ochtend was de heer van Nispen het eerst aan het woord. Hij nam het voorstel in bescherming tegen de aanvallen van den heer Bosscha, die hij één voor één ontzenuwde. Wij zullen het betoog van den geachten spreker niet volgen, die voornamelijk heeft uitgeweid over den zin van vele artt. in de wet van 1806, en over de behoefte aan eene bepaling als de voorgedragene, die door niets wordt gewraakt. Tevens bestrijdt hij te gelijk met den heer Bosscha, den minister van Binnenlandsche Zaken. Hij doet zulks met de hem eigene parlementaire wellevendheid, die niets in kracht van redeneering te wenschen overlaat, maar integendeel zoo gesloten in elkander zit, dat het moeijelijk is daarvan eene beknopte analyze te geven. Als wij over deze en volgende redevoeringen niet uitweiden, het is omdat de stof sinds lang uitgeput is en de quæstie van den heer Groen door den uitslag der stemming van gisteren begraven is.

De heer van Lijnden vereenigt zich met de uitmuntende redevoering van den heer van Nispen tegen den hoogleeraar Bosscha. Hij voegt daaraan nog eenige bemerkingen toe, waaronder vooral de verwijzing naar de redevoering van den heer van der Brugghen in het oog valt, welke genoemd wordt eene nalatenschap, aan de Kamer achtergelaten, en welke men hoopt dat door de Kamer niet zal worden gerepudieerd. Wij hebben er vrede mede, dat de heer van Lijnden een kompliment maakt aan zijn aftredenden partijgenoot, de heer van der Brugghen, over zijne jongste rede; maar wij weten niet hoe deze redevoering eene nalatenschap kan zijn, die door de Kamer zou behooren te worden aanvaard. Met warmte komt de Spreker op tegen de § van het verslag, waarin gezegd wordt, dat het voorstel onnoodig is, omdat het maar een klein smaldeel der bevolking betreft. De spreker is in zijn regt als hij zich daarover verontwaardigt, dewijl d... ondubbelzinnig de leer wordt verkondigd, dat e... geen aanspraak op regt heeft.

De heer Schimmelpenninck v. d. Oije bestrijdt het voorstel; hem schijnt het toe dat het oogenblik nog niet gekomen is om in de hoofdbeginselen der regeling van het lager onderwijs door te dringen, en hij acht daarom den greep van den heer Groen ontijdig, die daarenboven, na de verklaring van den minister van Binnenl. Zaken, vruchteloos zou worden goedgekeurd.

De heer van Lennep betreurt het dat men bij deze beraadslaging te veel bij het verleden blijft hangen, en niet genoeg let op de toekomst. De bestrijders zeggen dat het voorstel niet in de wet van 1806 past; hij beweert dat het juist eene aanvulling van die wet is, die volstrekt noodzakelijk is, om de wet van 1806, die niet meer geëigend is aan onzen toestand, daarmeê in overeenstemming te brengen, wil men niet onverdraagzaam zijn en de minderheden fnuiken.

De heer de Brauw meent, dat de beraadslaging van het eigenlijke punt is afgeweken. Hier is geen spraak over vrijheid van onderwijs, maar moet gelet worden op art. 194 der Grondwet, waarmede het voorstel strijdt. Wilde men doel bereiken, dan moest men eene wet voorstellen, waarbij de autorizatie werd afgeschaft; de autorizatie toch is in strijd met art. 194 der Grondwet, dat vrijheid wil.

De heer van Goltstein spreekt in denzelfden geest. Hij meent dat het voorstel tracht de wet van 1806 op zij te schuiven, hetgeen volstrekt onwaar is.

De heer van Hoëvell is voor de vrijheid van onderwijs; maar hij kan dit voorstel niet goedkeuren, omdat hij meent, dat art. 194 eene dergelijke regeling, als nu wordt voorgesteld, niet gedoogt. Tot zijn leedwezen ziet hij zich alzoo verpligt om het voorstel af te keuren.

Ook de heer de Kempenaer zal op dien grond tegen stemmen. Daarna bekomt de heer voorsteller het woord en verdedigt hij zijne voordragt in eene uitgebreide redevoering, waarin hij, na de behandeling van eenige prœleminaire punten, bespreekt 1°. de wijze van wetsinterpretatie van den heer Bosscha, 2°. de beweerde schadelijkheid van zijn voorstel en 3°. de ontijdigheid van hetzelve in verband met hetgeen door den minister van Binnenl. Zaken is in het midden gebragt. Wij hebben van deze redevoering op dit oogenblik niets ontvangen, dan deze verdeeling van haren inhoud.

Na eene korte repliek van den minister van Justitie en van den heer van Hoëvell, en eenige korte bemerkingen van den heer graaf Schimmelpenninck, worden de algemeene beraadslagingen gesloten.

Bij stemming wordt art. 1 verworpen met 31 tegen 17 stemmen.

Voor de heeren: van Rappard, van Forecst, Mackay, Luyben, van Lennep, Groen, van der Brugghen, van Lijnden, van Asch van Wijck, van Nispen, Dommer, Meeussen, Baud, Rochussen, Elout, van Heiden Reinestein en de Voorzitter.

De heer Groen van Prinsterer trekt daarna zijn voorstel in.

De dag voor het houden der interpellatie door den heer Thorbecke is bepaald op vandaag, des voormiddags ten 11 ure.

De zitting is daarna gesloten.

In sommige onzer bladen treffen wij de volgende karakterschets aan van den spreektrant der heeren Groen van Prinsterer en Thorbecke. Ofschoon wij noch met den toon, noch met alle punten der schets instemmen, zoo meenen wij haar toch onder 't oog onzer lezers te moeten brengen, omdat daarin, bij veel overdrijving, niettemin veel waarheid voorkomt. Ziehier wat wij daar lezen:

»Het *Goudsch Kronijkske* schrijft in N°. 2187:

»»De *Grondwet* zegt, dat de heer Thorbecke het eenige lid der Tweede Kamer is, die den heer Groen van Prinsterer in welsprekendheid overtreft."

»Wij hadden onder de duizend en één uitstekende eigenschappen, aan den heer Thorbecke toegeschreven, tot nog toe de welsprekendheid niet aangetroffen en zien verlangend uit naar de voorbeelden dier welsprekendheid tot nut en voordeel van de rederijkers, met wie de *Grondwet* ten vorigen jare zich zoo ongeroepen moeide.

»Wij herinneren tevens, dat een eerste vereischte voor den redenaar is: een bevallige voordragt en een aangenaam uiterlijk."

»Het is niet ondienstig beider uiterlijk en voordragt te vergelijken:

»De heer Groen is een middelmatig lang en zeer mager mensch, met een smal, bleek en geheel baardeloos aangezigt, zijne oogen zijn grijsachtig, de wangen ingevallen, de haren rossig, dun en regt. Zijne borst is ingevallen, zijn gang is onstandvastig en eenigermate verwijfd, het geheel maakt niet den minsten indruk van manlijkheid.

»Zijne stem is jongensachtig, heeft iets disharmonisch, daar de tong wat te veel zich vóór in den mond beweegt; hij is moeijelijk te verstaan en spreekt eentoonig. Op de tribunes wordt hij zelden begrepen. Hij staat meestal met in een hoek gebogen ellebogen, en heeft in de eene hand een vierkant stuk papier, waarmede hij eene beweging maakt, als iemand die een aan den zolder hangende spinrag wil wegnemen. Hij blijft op zijne plaats staan, als hij spreekt, zoodat er iets kanselachtigs in ligt.

»Er is dus noch bevalligheid in de voordragt, noch aangenaamheid van uiterlijk.

»De heer Thorbecke is zeer lang, mager, met een smal, bleek en tamelijk baardeloos aangezigt; de oogen zijn grijsachtig blaauw, zij hebben van nabij iets in hooge mate goedaardigs; de haren zijn rossig, dun en regt, de wangen ingevallen. Zijne borst en schouders zijn smal en staan niet in evenredigheid tot de lengte; zijn tred is vast, tamelijk langzaam, zijne houding regtop, zelfs wat stijf of statig te noemen; het geheel geeft den indruk van manlijkheid, bedaardheid en gevoel van eigenwaarde. Zijne stem is manlijk, maar niet welluidend, diep van toon en moeijelijk te verstaan, zoodat hij op de tribunes zelden wordt begrepen. Hij beweegt meestal slechts den regterarm, en houdt in die hand een papier of potlood; de beweging geeft te kennen, dat hij iets puntigs zegt en zich vooral op logische orde in zijne redenen toelegt. Als hij niet spreekt of schrijft, zit hij meestal in een zankbakje met pen of potlood te strijken.

»Hij gaat, als hij spreekt, van zijne plaats en voor het front der vergadering staan.

»De totaal-indruk van beiden is, wat het uiterlijke betreft, van Groen als dat van een vertroetelden jongen, van Thorbecke als van een stuggen en statigen man; wat de voordragt betreft is Groen een prater en Thorbecke een verhaler; maar geen van beiden kan aanspraak maken op een bevallige voordragt, noch op redenaarstalent of welsprekendheid.

»Groen laat het hart altijd koud; Thorbecke stoot eerst terug, maar met elke ontmoeting wint hij meer het hart."

Wij stellen den *Nederlander* niet verantwoordelijk voor de artikelen over *het koloniaal Regerings-reglement* van J. B., welke hij in zijne kolommen opneemt. Desniettemin mag het bij velen verwondering wekken, dat de *Nederlander* niet aarzelt de verspreiding in de hand te werken van stellingen als die, welke in die artikelen verkondigd worden. Ziehier een staaltje der redeneering van J. B., ten betooge dat de Nederlandsche Regering zich onverschillig mag betoonen voor de verspreiding van het Christendom in onze O. I. bezittingen.

»Met welk doel, aldus J. B., hebben onze vaderen die gewesten veroverd, en met welk doel houden wij ze vast? Is het niet meer dan onopregt, te ontkennen, dat dit doel zich bepaalt tot versterking en uitbreiding van materieel en politiek vermogen? De Staat, als zoodanig, kan geen ander doel hebben.......

»Wordt daarom evangelisatie door het staats-doel uitgesloten? Geenszins: maar zij wordt, even als alle andere partikuliere ondernemingen, door den Staat aan het staatsdoel onderworpen. Aan den Staat moet het niet alleen geoorloofd blijven, maar zelfs als pligt voorgeschreven zijn, te zorgen dat de handhaving van het materieel en politiek vermogen geen schade lijde door krenking van de bevolking waarover hij gebied voert. De Staat kan inzien, dat hij hier niet te maken heeft met een woeste en heidensche hoop menschen (zoo als die op de Sandwich-eilanden bestond), maar met eene tamelijk geordende maatschappij van ettelijke millioenen, bij welke begrippen van godsdienst en politiek gezag door oude en ongestoorde overlevering gevestigd zijn. Hij kan, langdurige ervaring raadplegende, zich overtuigd houden, dat iedere, zelfs zijdelingsche aanranding van die begrippen de bevolking tot eene uitbarsting van fanatisme brengt, die meermalen reeds het Nederlandsch gezag in groot gevaar bragt. Hij kan uit hetgeen er, in de laatste jaren nog, in Britsch Indië gebeurt, tot het besluit komen, dat de evangelisatie meermalen de heilige banden des huisgezins op eene jammerlijke wijze verwoest: en het is mogelijk dat hij, de geschiedenis raadplegende van Azië, vooral van die gedeelten, waar zich de leer van Mohammed gevestigd heeft, en waar het Christendom, niettegenstaande allerlei aanraking met die bevolkingen, door krijg, door handel, door zendingwerk, steeds afstuit op hun onveranderlijken aanleg, — dat hij, zeggen wij, die les der geschiedenis als een providentieelen wenk beschouwt, tot groote behoedzaamheid."

Opmerkelijk is verder wat de *Nederlander*, 't is waar onder protest, te lezen geeft als J. B.'s meening over wat hij noemt »leerstelligen of kerkgenootschappelijken godsdienstijver":

»Verder, — en wij leggen deze verklaring ongaarne, maar bijna gedwongen, in *de Nederlander* af — bestaat er, volgens ons, een hemelsbreed onderscheid tusschen ware godsdienst, die voor den mensch het zout zijns zedelijken levens is, en leerstelligen — of kerkgenootschappelijken godsdienstijver, die op maatschappelijk en staatkundig terrein zoo vaak tot noodlottige rampen aanleiding gaf, en in den omgang met andersdenkenden tot eene onbillijkheid vervoert, die niet dan uit hoogmoed te verklaren schijnt te zijn.

De heer »Dag" zou niet beter kunnen zeggen. Doch

is het niet verwonderlijk iemand van zulke beginselen, vaak als gewonen mede arbeider in den *Nederlander* aan te treffen?

De politiek van Pruissen in de Oostersche quæstie is genoeg bekend, doch minder bekend zeker de wijze waarop het kabinet van Berlijn, altijd zeer bedekt, de vervolgwoede der Badensche bureaukratie aanblaast. Zie hier wat we daaromtrent lezen in den *Univers*:

In eene brochure onlangs door Mgr. den Bisschop van Maints in 't licht gegeven, herinnert de geleerde prelaat dat toen de Bisschoppen der kerkelijke provincie van den Bovenrijn openlijk het besluit genomen hadden om aan te dringen op het genot en de vrije uitoefening van de onvervreemdbare regten der Kerk, men overal hoorde zeggen dat het Pruissische gouvernement de protestantsche gouvernementen had aangezet om eenstemmig te handelen tegen het episkopaat. Dat gerucht — voegde Mgr. de Bisschop van Maints er bij — is nog niet openlijk wedersproken.

Het katholiek dagblad van Stuttgard, het *Volksblatt*, schrijft in zijn Nommer van 17 Junij het volgende:

»Wij lezen in den *Volksbode* van Munchen, het volgende artikel, 'twelk nog al opzien zal baren:

»De *Volksbode* vindt zich in staat de volgende feiten mede te deelen, en verzekert de echtheid er van: Voor dat de jongste maatregelen tegen den Aartsbisschop van Freiburg werden ten uitvoer gelegd, was de prins-regent van Baden, om zoo te spreken, wel genegen om de regten der Katholieke Kerk te erkennen en over te gaan tot een minnelijke schikking. Dit voornemen werd aan het gouvernement van Pruissen medegedeeld. De heer von Bismarck, minister van Pruissen op den Rijksdag, kreeg toen last om zich in allerijl naar Karlsruhe te begeven, en aldaar te verklaren dat het gouvernement van Baden de voorgenomene koncessien aan de Katholieke Kerk niet moest doen, er bijvoegende dat het gouvernement van Pruissen de *worsteling tegen den Aartsbisschop van Freiburg beschouwde als de gemeenschappelijke zaak van geheel het Protestantisme, en dat Pruissen het gouvernement van Baden zou bijstaan met alle middelen, die ter zijner beschikking stonden.* Kort daarop had de arrestatie van den Aartsbisschop van Freiburg plaats...."

»No. 136 van den *Volksbode*, welke de zoo even medegedeelde tijding behelsde, werd door de Beijersche politie in beslag genomen, krachtens § 10 der wet op de drukpers. De *Volksbode* gaf een bijvoegsel uit, 'twelk andermaal in beslag werd genomen. De *Volksbode* verklaart evenwel bereid te zijn, om de waarheid van het aangevoerde te bewijzen."

De Lloyd behelst brieven uit Bucharest, dd. 4 Julij, waarin men een keizerlijke aanschrijving van den Czaar, die zich als de Vader en het hoofd der geloovigen voorstelt, en welk curieus stuk wij hier laten volgen:

»Baron Budberg, keizerlijk-russisch kommissaris in de Donau-vorstendommen, heeft het volgende schrijven uit Petersburg ontvangen:

»Mijnheer de baron! Z. M. de Czaar verlangt dat gij aan de Wallachijers te kennen geeft, hoe ontevreden Z. M. is over hunne zonderlinge houding, vooral over die der Bojaren, ten aanzien van de russische troepen die in de vorstendommen zijn gerukt met het doel om hen voor altijd van het ondragelijk juk der Turken te verlossen. Z. M. de Czaar beschouwt het als ongepast dat, in den tegenwoordigen tijd, de geloofsgenooten Zijner getrouwe Majesteit aan eene andere dan eene christen-regering onderworpen zijn. Z. M. de Czaar kan ook niet onvervuld laten de zending, welke hem, als aan het opperhoofd der christenen van het ware geloof, door den Hemel is toevertrouwd, namelijk: voor altijd de belijders der ware godsdienst aan het gezag der Turken te onttrekken. Dit denkbeeld bestaat bij Z. M. den Czaar sedert den aanvang van zijner roemrijke regering, en het tijdstip is gekomen waarop Z. M. dat sedert zoo lang opgevatte voornemen zal ten uitvoer brengen, in weerwil van het verzet der andere magtelooze Staten van het ontrouwe Europa. Wij zijn met God, God is met ons en de zege is aan onze zijde. Z. M. de Czaar beveelt dat gij, heer baron! de Bojaren en de Wallachijsche regeringspersonen strengelijk zult berispen over hun trouweloos gedrag tegen over onze troepen. Weldra zal de tijd komen, dat die weerspannige Wallachijers, die het misnoegen van Z. M. in de hoogste mate hebben opgewekt, hunne ontrouw duur zullen boeten. Handel zeer gestreng, heer baron! tegen die weêrspannige Wallachijers; hoe strenger hoe beter. Dit is de wil van Z. M.

»Ontvang, enz.

»NESSELRODE,
»*Rijks-kanselier.*"

Men leest in den *Univers*:

»De geestelijke familie der Armen-zusters (*Petites Sœurs des Pauvres*), nog zoo jeugdig en bereids door zoovele kostbare diensten verheerlijkt, heeft den hoogsten zegen ontvangen, die voor alle katholieke werken het pand van uitbreiding en duurzaamheid is.

»Den 30 Junij heeft de H. Vader bevestigd het besluit, genomen den 18 dierzelfde maand door de H. kongregatie der Bisschoppen en Regulieren, dat niet alleen die nieuwe instelling aanmoedigt maar goedkeurt.

»Het gebruik der instellingen is goedgekeurd met eenige versterken in den geest van armoede en nederigheid.

»De H. Vader verleent aan de Armen-zusters vollen aflaat op de feesten van de Onbevlekte Ontvangenis, van den H. Jozef en van den H. Augustinus, en op de dagen der aanneming van de ordekleeding en der professie.

»De Eerw. heer Le Pailleur, de stichter, is in zijne waardigheid van Superior generaal bevestigd, *ut promotor pii operis, ad beneplacitum Sanctæ sedis Apostolicæ.*

»Die tijding zal het hart onzer Bisschoppen verheugen, van welken bereids velen hunne dioecsen verrijkt hebben met die nederige toegewijde Armen-zusters, aan wier zorgen vele duizende arme grijzaarts brood, een toevlugtsoord en rust te danken hebben."

Wij ontvangen eene mededeeling van een der aanzienlijkste handelhuizen uit Bordeaux, betreffende de gesteldheid van den wijnstok in Frankrijk, waarvan wij hier een uittreksel laten volgen: Vooreerst wordt vermeld, dat sedert veertien dagen eene rampzalige verandering in de wijngaarden heeft plaats gehad, welke voornamelijk wordt toegeschreven aan de afwisselende regen en zonneschijn, die onafgebroken tot heden hebbende voortgeduurd en nog duren, den groei te veel hebben ontwikkeld, zoodat daardoor ontzettende schade is aangerigt, welke een naauwkeurig onderzoek van wijngaarden in onze verschillende wijndistrikten bevestigt.

Men vindt voornamelijk in *les Palus* de meeste trossen geheel vernietigd of slechts hier en daar met eenige weinige druiven bezet.

Wij spreken van de gesteldheid in *les Palus*, wanneer het de hoeveelheid betreft, wijl de gesteldheid van dat gedeelte onzer wijngaarden overvloed of gebrek bepaalt.

De *Côteaux* en *Graves* hebben een weinig minder geleden, schoon de hoop op een goeden oogst grootendeels vernietigd is.

De *Medoc* schijnt beter weerstand te hebben geboden en vele trossen zijn aan de ramp ontgaan. In dat gewest zal men echter met moeite de hoeveelheid van verleden jaar verkrijgen. Intusschen vermeent men te mogen beweren, dat het gewas het vijfde van dat van een gewoon jaar niet zal opleveren, in de veronderstelling althans, dat de thans nog bestaande hoop verwezenlijkt wordt.

Men leest in den *Economist*, van Mr. de Bruyn Kops, onder het opschrift *Koffij — Thee*, het volgende:

»In de scheikunde heeft men reeds sedert eenigen tijd bevonden dat sommige bestanddeelen van de thee volkomen dezelfde zijn als die der koffij, en thans heeft men een verder bewijs, indien er nog eenig bewijs noodig is, door de ontdekking dat de bladeren der koffijplant, met water afgetrokken zijnde, evenzeer een aangenamen drank opleveren als zulks met de bladeren der thee-plant het geval is. Men zegt dat het denkbeeld hiertoe opgekomen is bij eenen planter op Sumatra, die, ziende dat de inlanders er gebruik van maakten, eenige monsters van gedroogde koffijbladen gereed maakte, welke hij naar Engeland zond om onderzocht te worden. Sommige dezer zijn door een bekwaam scheikundige, den heer Stenhouse, onderzocht; hij oordeelde echter dat de bladeren te straf gedroogd, en daardoor iets gebrand waren. — In dit opzigt gelijken zij naar de Paraguaythee, die doorgans in 't ruwe bereid wordt, en daarom ook somtijds wat gebrand is. — Voor het overige was het onderzoek zeer bevredigend, want men bevond dat de bladeren dezelfde hoofd-bestanddeelen der koffijboonen zelven bevatten. (1)

»Maar, — hoe houden zich nu de koffijbladen in den trekpot? — ziedaar een vraag die door een elk bij dit nieuwe artikel zal gedaan worden. Dr. Stenhouse zegt: de koffijbladen, in kokend water te trekken gezet, gaven een donkerbruine oplossing, die, in smaak en in kleur, volkomen geleek op een mengsel van koffij met thee. Met bijvoeging van melk en suiker vormde het een zeer dragelijken drank, en daar het gedroogde blad in Europa kon geleverd worden tegen p. m. 20 cents per Ned. pond, zoo kan het voor de arme klassen het gebruik van thee of gewone koffij op een zeer doelmatige wijze vervangen. Indien men het koffijblad op een meer gematigden warmtegraad droogt, zoude de geur grootelijks vermeerderd worden.

»Koffij bevat ongeveer 1 pCt. theïne, en thee nagenoeg 2 pCt., — sommige soorten meer, andere minder. Paraguay-thee bevat omstreeks 1¼ pCt. en de koffijbladen komen dat bedrag zooveel mogelijk nabij, hetgeen dus meer is dan men in de koffij zelf vindt. — Hier voegt Dr. Stenhouse bij: Ik ben overtuigd dat een gedeelte van de theïne dezer bladen was te loor gegaan door de bovenmatige hitte waarmede zij gedroogd waren; en ik vertrouw dat zij bij doelmatige drooging wel 1½ pCt. theïne zouden bevatten. — Koffijbladen hebben nog dit onderscheid met de koffijboom, dat zij, op kokend water getrokken, 10 pCt. meer oplosbare deelen hebben, terwijl de boon vet en suiker bevat, welke deelen nagenoeg in 't geheel niet in de bladen gevonden zijn.

»Zoover ik kan oordeelen," vervolgt Dr. Stenhouse, »had het aftreksel meer overeenkomst met de thee dan met een aftreksel van koffijboonen, zoodat het bij een algemeen gebruik meer geschikt schijnt om dien eersten dan den laatstgenoemden drank te vervangen.

»Er schijnt dus niet veel tegen een invoering van dit nieuwe artikel. De uitgebreide koffijkultuur in aanmerking genomen, en de zekerheid van een steeds ruimen aanvoer te kunnen hebben, vindt men hier welligt een nieuwe weldaad die door de natuur wordt aangeboden, en door velen der mingegoede klassen met graagte zal worden ontvangen. Immers, hoe groot is niet het getal dergenen aan wie thans het gebruik van thee, en zelfs van koffij, ten eenenmale is ontzegd? Zoo als de berigten uit Engeland luiden, zoude het, bij de aanzienlijke koffij-opbrengst der Nederlandsche bezittingen, zoowel in het belang van het moederland als van Java zelf, van belang kunnen zijn dat met deze taak in het groot proeven wierden genomen.

»Men verneemt dat de koffijplanters van Ceylon aannemen om geregeld bij duizende kilo's af te leveren tegen den prijs van 11 Ct, per kilo. Welke een nieuwe rijkdom zou er niet geboren worden, indien het mogelijk wierd de bladeren der 320 millioen koffijboomen van Java tegen dien prijs af te zetten.

»De zaak is althans een naauwkeurig onderzoek overwaardig."

(1) Dit feit alleen zou reeds genoeg zijn om de voorkeur te geven aan de koffijbladen bij het *namaken* van koffij; want die bladen bevatten althans de bestanddeelen der koffij; doch gebrande cichorij, knollenwortelen, eikels, enz. bevatten daarvan hoegenaamd niets, en het is enkel voor het gezigt dat men die poeders met de koffij kan gelijk stellen.

In ons vorig Nommer heeft eene misstelling plaats gehad: niet de Zeer Eerw. heer A. W. Borret maar de Zeer Eerw. Heer A. W. Bijvoet heeft de lijkrede gehouden bij de begrafenis van den Zeer Eerw. Heer regent van 't Seminarie Beekvliet.

Z. M. de Koning van Portugal is met HDs. broeder, den hertog van Oporto en gevolg gisteren ochtend ten 10 ure van 's Gravenhage in onze hoofdstad aangekomen en langs den Rijnspoorweg doorgereisd, zich naar het Loo begevende.

Z. M. de Koning van Portugal is met H. Dz. broeder, den hertog van Oporto en gevolg, heden van het Loo in de Hoofdstad gearriveerd.

Gisteren namiddag tusschen 4 en 5 uur is een brand uitgeborsten in de inkt- en zwartselfabriek van Chanal en C°. op het Rustenburgerpad onder Nieuwer-Amstel. Door tijdig aangebragte hulp heeft de brand zich bepaald bij de voetloods, waarin hij ontstaan was. 't Is de derde maal dat die fabriek door brand wordt geteisterd.

De *Staats-Courant* van gisteren bevat een uitvoerigen staat van den vervoer van goederen langs het kantoor van Rijnvaart te Lobith, gedurende de zes eerste maanden van 1854, in vergelijking der zes eerste maanden van 1853. Daaruit blijkt onder anderen, dat langs dat kantoor in het genoemde tijdvak van 1854 zijn opgevoerd 2,594,349 centenaars, tegen 2,113,097 in het jaar te voren; en afgevoerd 4,928,989 cent., tegen 3,465,780 in 1853.

De *Staats-Courant* deelt een overzigt mede van de opbrengst der middelen (hoofdsom en opcenten) over de zes eerste maanden van 1854, in vergelijking gebragt met derzelver opbrengst over de zes eerste maanden van 1853. Daaruit blijkt, dat hebben opgebragt:

Directe belastingen; 1854 *f* 8,401.605.69; 1853 *f* 8,378,268.05. *In- en uitgaande regten en scheepvaartregten*: 1854 *f* 2,348,688.26; 1853 *f* 2,898,881.24. *Accijnsen*: 1854 *f* 9,840,304.08; 1853 *f* 9,916,511.88. *Waarb. en belasting der gouden en zilveren werken*: 1854 *f* 113,783.74; 1853 *f* 102,687.07½. *Ind. belastingen*; 1854 *f* 5,770,939,66; 1853 *f* 5,409,688.71. *Opbrengst der posterijen*; 1854 *f* 740,667.65; 1853 *f* 712,473,20. *Opbrengst der Staatsloterij*: 1854 *f* 158,153,00; 1853 *f* 137,959,20. Totaal-gener. 1854 *f* 27.374,142.09½; 1853 *f* 27,056,469.66.

'S GRAVENHAGE, 15 Julij. Z. M. de koning van Portugal en HD. broeder, de hertog van Oporto zijn heden met een aanzienlijk en talrijk gevolg alhier aangekomen. In dit gevolg merkt men o. a. op den hertog van Terceira, als staats en krijgsman beide uit de jongste geschiedenis van Portugal bekend, den burggraaf de Seisal, den graaf de Mello, de burggraaf de Carreira vroeger ridder de Abreu e Lima en gezant in Nederland, den baron de Sarmento, den kolonel Folque. De vorstelijke personen en hun gevolg zijn afgestapt aan het zoo fraai gelegen *Hotel de Bellevue*, dat zoo uit- als inwendig met smaak was versierd. Het gezigt op het Hertenkamp en het Bosch is voortreffelijk, maar niet minder aanlokkelijk is de nieuwe wijzigingen die ze volledig maken, door de familie te

achter het hôtel aangelegde tuin. Boven het frontispice wapperen de Portugeesche, de Oranje- en Nederlandsche vlaggen; van de vestibule af tot aan de groote zaal zijn keur van bloemen en planten aangebragt eveneens in de belendende salons die alle rijk en prachtig met spiegels en kroonen gestoffeerd zijn.

Z. M. de Koning van Portugal bewoont dezelfde salons, die vroeger door vele gekroonde hoofden zijn bewoond geweest, als door Z. M. den Keizer van Rusland, de Koningen van Pruissen en Wurtemberg, de Koningin-Moeder van Engeland, de Kroonprins van Zweden en Noorwegen en Scherif-Pacha. Onmiddellijk na HD. aankomst werd Z. M. gekomplimenteerd door Z. K. H. Prins Frederik en de burgerlijke en militaire autoriteiten, en vatte voor het hôtel een eerewacht post. Bij de aankomst der vorstelijke personen werd door het hoornmuziek van het regement grenadiers en jagers het *Wilhelmus* en andere liederen uitgevoerd. Z. M. is door den schout-bij-nacht van Karnebeek, den graaf van Lijnden, opperstalmeester van Z. M. en den ordonnans-officier Jhr. Casembroot aan het stationsgebouw ontvangen. Z. M. was gezeten in eene koninklijke koets; ook het gevolg was in hofkoetsen gezeten. Kort na HD. aankomst werd door een der heeren, behoorende tot het gevolg, Z. Exc. de minister van Staat en van Buitenlandsche Zaken den heer van Hall naar het hôtel begeleid, die bij Z. M. ten gehoore is ontvangen.

— HH. KK. HH. prins en prinses Hendrik, H. K. H. prinses Frederik en HD. dochter, prinses Maria, zijn heden morgen met den spoortrein van 10½ ure uit de rezidentie naar Rotterdam vertrokken ten bijwoning van het muziekfeest, van waar HD. heden namiddag ten 4 ure in de rezidentie terug verwacht worden. Twee treinen vertrokken op datzelfde uur naar Rotterdam.

— 16 Julij. Z. M. de Koning van Portugal heeft zich heden morgen met den eersten spoortrein uit de rezidentie naar het Loo begeven, om Hd. opwachting bij HH. MM. de Koning en de Koningin te maken. Z. M. wordt Maandag alhier terug verwacht.

Gisteren middag heeft er ter eere van den Koning van Portugal, bij Z. K. H. Prins Frederik, op Hd. buitengoed *het Huis de Paauw*, een diner plaats gehad, dat ook door HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik werd bijgewoond.

— Z. M. de Koning van Portugal, de hertog van Oporto en HD. aanzienlijk gevolg, hebben gisteren eene wandeling door de stad gedaan, en het koninklijk museum van zeldzaamheden, benevens den koninklijken Bazar van den heer Boer, bezocht. Z. M. werd daarbij vergezeld door den opperstalmeester van Z. M. den graaf van Lijnden, den schout-bij-nacht den heer van Karnebeek, den adjudant Jhr. Casembroot en den kamerheer baron van Pallandt van Keppel, die ook heden Z. M. naar het Loo vergezellen. — Gisteren avond na den afloop van het diner, hebben Z. M. en Z. K. H., begeleid van al de opgemelde aanzienlijke personen, den schouwburg bezocht.

— Z. M. de Koning van Portugal zal vermoedelijk tot aanst. Dingsdag in de reizdentie verblijven.

— In den nacht van 13 op 14 Julij is te Vlaardingen aangekomen de 5den haringjager met ruim 50 ton haring, in plaats van 280 à 300, en Zaturdag nacht de zesde en laatste jager met slechts 174 ton, welke laatste 300 a 350 ton moest aanbrengen. Deze geringe aanbrengst doet de prijs van den besten haring hoog blijven. Het is te vreezen, dat er spoedig *geen* haring zal te bekomen zijn, voor dat de buizen aankomen, die bij vertrek der jagers niets aan boord hadden.

APELDOORN, 16 Julij. Z. M. de Koning van Portugal en Z. K. H. de Hertog van Opporto, zijn heden met den Rijnspoorweg te Arnhem aangekomen en hebben van daar de reis naar het Loo voortgezet, alwaar zij ten 4 ure zijn gearriveerd, gezeten in hofrijtuigen, die den vorstelijken reizigers waren te gemoet gezonden.

DELFT, 15 Julij. De prijzen der Kaas zijn heden geweest *f* 17 à *f* 21,50. Ter markt weden verkocht 67 stapels, wegende 21,161 Ned. ℔. De prijs was *f* 1.50 lager dan de voorgaande week.

OOSTERHOUT, 15 Julij. De troepen, welke van af 15 Augustus tot 20 September aanstaande in de nabijheid van Rijen worden zamengetrokken, zullen bestaan behalve uit het 3de regiment dragonders, onder bevel van den kolonel König, uit het 2de regement dragonders, onder kommando van den kolonel Jhr. van Merlen. Het zal voor een gedeelte alhier, alsmede te Gelze en Rijen en Dongen worden gekantonneerd, terwijl een halve batterij rijdende artillerie voor een gedeelte op het gehucht Dorst onder deze stad, alsmede op de gehuchten Bavel en Lyndonk onder Ginneken zal kantonneeren.

Het kommando over deze troepen is opgedragen aan den generaal-majoor en adjudant des konings, baron van Heerdt, en zal het hoofdkwartier niet zoo als vroeger te Rijen, maar in deze stad gevestigd zijn, waar ook de staf van het 2de regement dragonders zal verblijven.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 16 Julij. Het *Journal des Débats*, 'twelk verdacht wordt gehouden, en misschien niet zonder grond, van over te hellen naar de zijde van Rusland, houdt zich thans onledig met alle mogelijke gissingen op te sommen betrekkelijk het antwoord, door den Czaar op de sommatie van Oostenrijk gegeven. De redeneringen van het blad verspreiden echter hoegenaamd geen licht over die duistere quæstie, en dragen allezins de kenmerken, dat men ze heeft opgezet, bloot op de loopende geruchten af.

— De *Pays* geeft in vrij stellige bewoording te kennen, dat eene vredebreuk tusschen Rusland en Oostenrijk op handen is. Het plaatsen der Russische posten te Turnel en Simitza kan aangemerkt worden als een nieuwe invasie, die niet slechts Turkije, maar ook Oostenrijk bedreigt.

— Alle tijdingen uit Konstantinopel komen overeen wat aangaat de bewegingen en transporten der geallieerde legers.

De terugkomst van vorst Gortschakoff in Wallachije zal de linie van den Donau op nieuw tot de hoofdplaats maken van den veldtogt in het Oosten.

— In den *Moniteur* leest men:

»Het is zeker dat reeds een korps van 18,000 man Engelsch-Fransche troepen aan den Donau bij Rustschuck tegenover Giurgewo staat. De Turksche troepen, die den 7 en 8 Julij onder de muren van Giurgewo een aanmerkelijk voordeel op de Russen hebben behaald, werden door Omer Pacha-zelven aangevoerd. Men meent, dat de Turken ook bij Oltenitza over den Donau zijn getrokken."

— De *Moniteur* behelst het volgende berigt uit Kroonstadt (in Zevenbergen): De oorlog tusschen Oostenrijk en Rusland is een feit of op het punt van uit te breken. Sedert drie weken komen alhier dagelijks troepen aan. Alle huizen zijn met soldaten opgevuld; ter naauwernood laat men hun den tijd van uit te rusten en dirigeert hen daarna naar de Wallachijsche grenzen. Eergisteren is alhier een regement grenadiers van Gallicie naar Botza vertrokken.

— De Keizer is van zijne reis naar Calais te Parijs teruggekeerd.

— Het Fransche eskader, hetwelk op dit oogenblik te Calais ligt, bestaat uit twee linieschepen, drie fregatten, drie stoomkorvetten, zes adviesjagten, drie zeilschepen en zes transportschepen, die bestemd zijn, om in vereeniging met de Engelsche schepen, het expeditie-korps met het materiëel naar de Oostzee over te brengen.

— De *Moniteur* behelst een schrijven uit Athene van 7 dezer, waarin gezegd wordt, dat de tijdingen van de grenzen niets te wenschen overlaten en dat die uit het binnenland beter zijn, dan men reden had te verwachten, sedert zoo vele gewapende personen in Griekenland zijn teruggekeerd. Bij het afzenden van de berigten rekende men, dat zich nog slechts twee of drie insurgenten-aanvoerders op Turksch grondgebied bevonden, wier onderwerping men aldra te gemoet zag.

De rust in Thessalie kan dus als hersteld beschouwd worden. Ongelukkig zal deze rijke provincie langen tijd behoeven, alvorens zij zich hersteld heeft van de rampen, welke zij heeft te verduren gehad. De schade door dezen opstand aldaar veroorzaakt, wordt op 25 millioen fr. begroot.

— Uit Spanje wordt gemeldt, dat in het distrikt Valencia een gevecht tusschen de koninklijke troepen en de insurgenten heeft plaats gehad, waarbij de laatsten het onderspit dolven.

Van andere zijden wordt berigt dat de opstand veld wint. Zeer veel opzien baart het gerucht dat zich te Santander een insurrektionneel kommitté gevormd heeft, dat den opstand de kragtigste steun toezegt onder voorwaarden dat de generalen Espartero en Castareda aan het hoofd der insurrektie zullen geplaatst worden.

ENGELAND.

LONDEN, 16 Julij. In de zitting van het hoogerhuis van den 13 hebben de ministers het gerucht tegengesproken, door sommige bladen medegedeeld, als zoude de Russische graaf Pahlen in Engeland met eene geheime zending gekomen zijn. Zij verklaarden dat hij alleen derwaarts gekomen was om zijne partikuliere zaken te regelen en afscheid van zijne vrienden te nemen.

— De *Times* bevat den volgenden brief:

»Men tracht de opinie tegen den graaf Pahlen op te wekken, die zich thans te Londen bevindt. Ik ben een zijner oudste vrienden in Engeland en verlang u eenige opheldering mede te deelen, die zullen bewijzen, hoe belagchelijk het is om den graaf te beschuldigen van een Russischen zendeling en een agent van keizer Nico laas te zijn.

Graaf Pahlen heeft de laatste dertig jaren grootendeels doorgebragt in landen van Europa, buiten Rusland, maar vooral in Engeland, waarvoor hij eene bijzondere voorliefde heeft. Hij is nimmer in Russische dienst geweest, hetzij in burgerlijke, militaire of diplomatieke betrekking, en met uitzondering van een kortstondig bezoek, dat hij voor elf jaren aan zijne bloedverwanten gebragt heeft, is hij in geen twintig jaren in Rusland geweest. Het geheel afgeloopen jaar heeft hij in Engeland doorgebragt en in den winter was hij om redenen van gezondheid genoodzaakt zich voor eenige maanden naar Madera te begeven. Daar bevond hij zich, toen de oorlog uitbarstte, en zich dus niet langer in Engeland of Frankrijk kunnende ophouden, besloot hij hier te komen, ten einde eenige zaken te regelen en afscheid van zijne vrienden te nemen, om zich vervolgens naar het vaste land te begeven. Het is op deze wijze, dat hij alhier voor 10 dagen is gekomen, terwijl hij het voornemen heeft, om te vertrekken, zoodra zijne zaken geregeld zijn.

Het is bovendien niet ongepast er bij te voegen, dat graaf Pahlen nimmer deel genomen heeft aan staatkundige zaken, en evenmin in Rusland als in eenig ander land eene betrekking bekleed heeft.

— De *Morning-Post* van 14 Julij deelt eenige geruchten mede, volgens welke Zweden zich openlijk voor de westersche mogendheden tegen Rusland zou verklaard hebben. Men leest ook in den *Times*: »Men spreekt van 40,000 man, bestemd voor het Noorden. 't Is waarlijk dat zij zullen dienen om Zweden te bezetten en te verdedigen, in geval van een aanval van Rusland gedurende den winter. De medewerking van Zweden schijnt stellig.

— De *Times* laat zich op de volgende wijze nit over Pruissen:

»Van het begin tot het eind heeft Pruissen valsch gespeeld met de Westersche mogendheden en ook met Oostenrijk. Pruissen heeft in het Oostersche geschil geen stap gedaan dan op eenen wenk uit St. Petersburg; en tenzij men eene of andere groote verandering wete te weeg te brengen, zullen wij het eene steeds dubbelzinniger en vijandelijker rol zien spelen in de groote gebeurtenissen, die Europa te wachten heeft."

Uit Lissabon zijn tijdingen ontvangen van den 9 dezer. De Marokijnsche zeeroovers hebben op nieuw Engelsche koopvaardijschepen aangevallen. De kommandant van den *Promotheus* was onmiddellijk naar Tanger vertrokken, om de noodige maatregelen met den Engelschen konsul aldaar te beramen. Na zijne terugkomst zal hij met zijn fregat naar de kust van Riff vertrekken. Men verzekerde bij het vertrek van de post dat eene nieuwe ontmoeting aldaar had plaats gehad.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 16 Julij. In het regeringsblad is het tusschen Oostenrijk en Pruissen gesloten traktaat, benevens de met de Porte en Oostenrijk getroffen overeenkomst ter bezetting der vorstendommen, officieel afgekondigd.

— Toen vorst Gortschakoff op het punt stond om te vertrekken uit Petersburg, bevonden zich 50 oorlogsschepen van de geallieerde Oostzeevloot op zes wersten afstand van Kroonstad. Eene groote menigte volks waaronder de keizer en de keizerin begaven zich naar Petershof, om door middel van verrekijkers de vijandelijke schepen waar te nemen. Alstoen vroeg vorst Gortschakoff aan den keizer, of hij wegens het op handen zijnde gevaar zijn vertrek niet moest uitstellen; de keizer antwoordde: gij kunt gerust vertrekken, er is niets geen gevaar. De keizer bedroog zich niet, want de admiraal Napier heeft zich enkel vergenoegd met het doen peilen der wateren van Kroonstad.

— Men schrijft uit Bucharest, dd. 5 Julij, aan den Transilvanischen bode:

»Zaturdag is de Oostenrijksche postkar, van Croonstadt komende, door de Russen, nabij Kalinctchli genomen en aan Generaal Liprandi te Plojesti gebragt, waar ze thans nog is. Die handelwijze der Russen heeft alhier geen geringen indruk gemaakt en men wacht met ongeduld de ontknooping der zaak. Ten gevolge dier gebeurtenis heeft de Oostenrijksche post van Bucharest geen brieven naar Croonstadt verzonden en men vreest dat de gemeenschap met Hermanstadt ook belemmeringen ondervindt. De gisteren nacht van Croonstadt aangekomen diligence is verscheidene malen door de Russen aangehouden en werden de reizigers en konducteurs ondervraagd nopens de magt der Oostenrijkers in Transilvanien de stellingen welke zij er bezetten enz. Heden zijn Russische troepen naar Giurgewo opgerukt, want sedert eenige dagen hebben de Turken in die rigting eene krachtige offensive houding aangenomen.

— Al de Duitsche mogendheden zijn zonder eenige réserve, tot het Oostenrijksch-Pruissische traktaat toegetreden. Hieronder behooren ook Denemarken voor Holstein en Nederland voor Luxemburg. Het hof van Wurtemberg alleen is nog niet toegetreden. De *Oesterr. Corr.* drukt evenwel de hoop uit dat ook dit hof, dat zoo na verwant is aan dat van Petersburg, eerlang hiertoe zal overgaan.

BERLIJN, 14 Julij. In de *Zeit* leest men, dat geeft Oostenrijk in dit oogenblik aan zijne legers bevel om de Vorstendommen binnen te rukken, dat bevel van een geheel anderen aard is en geheel ander doel heeft dan omstreeks veertien dagen geleden. Het betreft heden niet meer een bevrediging der Vorstendommen, het bedwingen van een zorgwekkende anarchie, maar niets meer of

minder dan eene vijandige beweging tegen de Russische troepen, een krijgsgebeurtenis waarbij natuurlijk de vraag op den voorgrond treedt of ze na het verdrag van 20 April een *casus foederis* is. De Keizer van Rusland moet gezegd hebben: bij zou Oostenrijk niet aanvallen, maar diens aanval wachten; verlaten intusschen de Russische troepen niet vrijwillig de Vorstendommen, maar blijven zij er eene vaste stelling innemen, met het kennelijk doel om ze te willen behouden — dan is bereids de eenvoudige inval van Oostenrijk een stellig bewijs der vijandigheid, wier verdere gevolg geen ander kan zijn, dan oorlog. Oostenrijk kon, wel is waar, op grond van het verslag van 14 Junij zeggen, dat het met Rusland geen oorlog wil, maar slechts het den sultan behoorend gebied en wel in naam des sultans en voor dezen in bezit nemen. Dit is echter slechts mogelijk, indien Rusland vrijwillig vertrekt; verzet het zich dan moet òf Oostenrijk van zijne bezitneming afzien òf geweld gebruiken, namelijk aanvallen.

Ter beurze was het gerucht verspreid, dat er eene partikuliere depêche uit Weenen ontvangen was, volgens welke de Turken eene nieuwe overwinning hebben behaald, waaraan de geallieerde troepen hadden deel genomen. Bucharest was bezet.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 17 Julij.

ONDERTROUWD (13 Julij): T. Verschuur Pzn., wed met P. M. E. A. Brandenburg van der Gronden.

GETROUWD (13 Julij): C. D. L. J. F. Sigault Fz. met H. E. Holman. - C. van Osenbruggen met H. W. Jäntsch. - H. J. Stokvis met D. J. Haverman.

BEVALLEN (15 Julij): J. J. Keyzer, geb. Gelderblom, Z.

OVERLEDEN (18 Julij): E. F. Haverkamp, 4 j. - P. M. A. von Schmit von Hattenstein, 18 m.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		15 JULIJ 4 u. gebl.	17 JULIJ 4 u.			gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	$2\frac{1}{2}$ pCt.	$59\frac{3}{8}$	$59\frac{5}{8}$	à	$59\frac{3}{4}$	$59\frac{5}{8}$
Dito Dito	3 ″	$71\frac{1}{2}$	$71\frac{5}{8}$	″		
Dito Dito	4 ″	$89\frac{1}{4}$	$89\frac{9}{16}$	″	$89\frac{5}{8}$	
Amortisatie	$3\frac{1}{2}$ ″			″		
Handel-Maatschappij . .	$4\frac{1}{2}$ ″		123	″		
Haarlemmermeer . . .	5 ″			″		
O. I. Leening 1844 . .	4 ″			″		
Aand. Arnh. Spoorweg .	$4\frac{1}{2}$ ″			″		
Dito Hollandsche dito . .				″		
Obligatiën	$4\frac{1}{2}$ ″			″		
België, Certifikaten . .	$2\frac{1}{2}$ ″			″		
Dito	$4\frac{1}{2}$ ″			″		
Dito *Rothschild* . . .	$2\frac{1}{2}$ ″	$48\frac{1}{4}$		″		
Frankrijk, Certifikaten .	3 ″			″		
Rusl., bij *Hope en C^o^.* . .	5 ″	$100\frac{1}{2}$	$100\frac{7}{8}$	″		
Dito A^o^. 1828—1829 .	5 ″	$99\frac{7}{8}$	$100\frac{1}{4}$	″		
Inschr. op 't Grootboek	6 ″			″		
Dito Certifikaten . . .	6 ″		$59\frac{1}{4}$	″	$59\frac{3}{8}$	
Certifikaten te Hamburg	5 ″			″		
Negot. 1831 en 1833 .	5 ″		$83\frac{1}{2}$	″		
Negot. 1840	4 ″		$78\frac{1}{2}$	″		
Dito *Stieglitz*	4 ″	$77\frac{1}{2}$		″		
Dito Nieuwe	4 ″			″		
Nieuwe Engelsche . . .	$4\frac{1}{2}$ ″	84	$84\frac{1}{2}$	″	85	
Spanje, Nieuwe 3 pCt., thans	1 ″	$18\frac{15}{16}$	$18\frac{11}{16}$	″	$18\frac{15}{16}$	$18\frac{11}{16}$
Nieuwe	3 ″		40	″		
Binnenlandsche . . .	3 ″	$35\frac{1}{2}$	$35\frac{1}{16}$	″	$35\frac{3}{16}$	$35\frac{1}{16}$
Cert. Coup. Sp. Com. . .		$4\frac{5}{16}$	$4\frac{5}{16}$	″		
Amortisable Schuld . .				″		
Portugal, te Londen . .	3 ″	$36\frac{1}{4}$	$36\frac{7}{16}$	″	$36\frac{5}{8}$	$36\frac{1}{2}$
Dito Uitgestelde . . .				″		
Weenen Bank	4 ″			″		
Metalliek 1816—1852	5 ″	$62\frac{5}{8}$	63	″	$63\frac{1}{4}$	
Dito 1847	$2\frac{1}{2}$ ″	$31\frac{7}{8}$	$32\frac{1}{8}$	″	$32\frac{5}{16}$	
Dito 1851 en 1852 .	$2\frac{1}{2}$ ″	$31\frac{7}{8}$	$32\frac{1}{8}$	″	$32\frac{5}{16}$	
Dito 1854	″	72		″		
Dito 1849	5 ″	73	$73\frac{1}{8}$	″	$73\frac{3}{8}$	
Dito Letter B	5 ″	73	$73\frac{1}{8}$	″	$73\frac{3}{8}$	
Aand. *f* 500 bij *Rothsch.*				″		
Dito - 250 dito 1839 .				″		
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5 ″			″		
Polen, Obligatiën . . .	4 ″			″		
Aandeelen 1835 . .		140		″		
Dito met Loting fl. 500				″		
Sardinië, te Londen . .	5 ″			″		
Denemarken, dito . . .	5 ″			″		
Peru, dito . . .	$4\frac{1}{2}$ ″		65	″		
Grieken, te Londen . .	5 ″			″		
Philadelphia, bij *Hope en C^o^.*	5 ″			″		
Dito te Londen . . .	6 ″			″		
Dito Bank		$3\frac{5}{16}$		″		
Louisiana, te Londen .	5 ″			″		
Brazilië, te Londen 1824	5 ″			″		
Dito 1843	5 ″			″		
Grenada, dito à £ 100	$2\frac{1}{2}$ ″			″		
Dito Uitgestelde . .				″		
Ecuador				″		
Mexiko, te Londen £ 100	3 ″	[illegible]	$23\frac{15}{16}$	″	$24\frac{1}{8}$	
Dito Onbepaalde . .	3 ″	$23\frac{7}{16}$	$23\frac{15}{16}$	″	$24\frac{1}{8}$	
Venezuela, te Londen .	$3\frac{3}{4}$ ″			″		
Dito Uitgestelde . .	1 ″			″		

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt., Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt., Diskonto 3 pCt.

Hollandsche fondsen sluiten met veel kooplust wederom beter; van vreemde effekten waren inzonderheid Oostenrijksche en Russen tot beter prijzen zeer gewild, Spaansche en Portugeesche sluiten daarentegen merkbaar flaauwer met verkoopers.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	*f* $55\frac{3}{4}$	Livorno	2/m.	*f*	$38\frac{1}{4}$
»	zigt	» $56\frac{1}{4}$	Napels	»	»	83
Bordeaux	2/m.	» $55\frac{1}{4}$	Petersburg	»	»	1.76
»	½/m.	» $55\frac{5}{8}$	Weenen	6/w.	»	$26\frac{5}{8}$
Madrid	3/m.	» 240	Augsburg	»	»	$35\frac{1}{4}$
Cadix	»	» 240	Frankfort	»	»	99
Seville	»	» 237	Hamburg	2/m.	»	$35\frac{1}{4}$
Bilbao	»	» 238	»	zigt	»	$35\frac{3}{8}$
Lissabon	»	» $40\frac{3}{4}$	Londen	2/m.	»	11,60
Porto	»	» $40\frac{3}{4}$	»	zigt	»	11,70
Genua	2/m.	» $45\frac{3}{4}$	Rotterdam		»	$\frac{1}{8}$

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

PARIJS, 15 Julij. Fransche 3 pc. 71.—; $4\frac{1}{2}$ pc. 97 —; Bank-Aktiën —; 3 pc Spanje $34\frac{5}{4}$; id. 1 pc 19, $4\frac{1}{2}$ pc. Rusland —; Met. 5 pCt. 80; Rom. Leening 1850 $81\frac{1}{2}$.

LONDEN, 15 Julij. Consols $92\frac{1}{2}$; 3 pc. Spanje buiteol. $37\frac{1}{2}$, 1 pc. dito $18\frac{5}{8}$; Comité-Bewijzen 4; Passive $3\frac{3}{4}$. 5 pc. Rusl. $97\frac{1}{2}$; $4\frac{1}{2}$ pc dito 82; 4 pc. Holl $90\frac{1}{2}$; $2\frac{1}{2}$ pc id $59\frac{1}{2}$; 5 pc. Sardinië 85; Brazilië 99; $4\frac{1}{2}$ pc Peru $66\frac{1}{2}$; Gren. uitg. $6\frac{1}{8}$; id. werk $16\frac{1}{2}$; 3 pc. Mexiko $24\frac{1}{2}$; 4 pc. Portugal 40; Ecuador $3\frac{1}{2}$; Wissel op Amst — —; Parijs —.—; Petersb. —; Grieken (blaauw) —.

WEENEN, 15 Julij. Met. 5 pc. $85\frac{5}{8}$, id $4\frac{1}{2}$ pc. 75; Bank-Aktien —; Wissel op Londen 12.44, Amst. —; Parijs $153\frac{1}{2}$, Goud $35\frac{3}{4}$, Zilver $31\frac{1}{2}$; Nieuwe Leening —.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 17 Julij.

GRAANMARKT.

Tarwe in een doen, met weinig handel, verkocht: 128 ℔ o. b. Poolsche *f* 460; 126 ℔ n. dito *f* 392; 128 ℔ puike dito *f* 425; 134 ℔ Kubanka *f* 455.

Rogge tot ruim vorige prijzen met goeden handel, verkocht: 127 ℔ Anclammer *f* 315; 125 ℔ Norder *f* 305; 125 ℔ Deensche *f* 292; 123, 124 ℔ Donau *f* 288, 295; 122 ℔ o. Pruiss. *f* 312; 120, 122 ℔ n. dito *f* 272, 280; 116, 119 ℔ Archangel *f* 270, 278; 117 ℔ n. Petersburger *f* 267; 118 ℔ j. dito *f* 270, 117 o. gedroogde *f* 265; 116, 120 ℔ N. Odessa *f* 272, 275; 120 ℔ Donau *f* 280.

Garst als voren: 114 ℔ Deensche *f* 196.

Boekweit slap: 122 ℔ Gordijker *f* 235.

Koolzaad. Gieuw Gron. Aveelzaad 63 £. Op 9 vaten Olie in Aug., Sept., Oct en Nov. $67\frac{1}{2}$ £. *Raapolie* op 6/w. *f* $39\frac{1}{4}$ Vliegend *f* $38\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; 1°. Sept. ek. *f* $38\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$, Oct. *f* $38\frac{5}{8}$; Nov *f* $38\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; Dec. *f* $38\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$. *Lijnolie* op 6/w. *f* $39\frac{1}{4}$; Vliegend *f* $38\frac{1}{2}$. *Hennepolie* op 6/w. *f* $41\frac{1}{2}$; Vliegend *f* $40\frac{1}{4}$.

LONDEN, 15 Julij. *Suiker Ruwe.* De markt blijft gedrukt; verkocht zijn deze week uit de hand en zeilende 2 ladingen Havana N^o^ $11\frac{1}{2}$ en $12\frac{1}{4}$ tot 21 s. 6 d. *Geraffineerd.* Hollandsche Crushed zijn van 25 s. 6 d. vrij boord verkocht.

Koffij. Native Ceylon met beperkte omgang tot 43 s. 6 d. a 44 s. voor goed ordinair. Zeilende ladingen Brazil en Domingo met eenige vraag.

Thee blijft gedrukt. Ordinaire Congo tot $10\frac{1}{4}$ d. verkocht.

Rijst. Bij het sluiten der markt was de vraag minder levendig. Van Aracan is eene zeilende lading tot 11 s. 6 d. afgedaan.

Gedroogde Fruiten niet meer omgang. Krenten van 1853 tot 40 a 65 s.; jarige Chesme Rozijn 42 s.; Valencia 36 a 41 s. bij groote partijen; Smirna schaarsch.

Talk vast zonder prijsverandering.

Graanmarkt. Tarwe. Vreemde soorten met weinig aanvoer en onveranderde prijzen. Garst stil. Haver vast.

Veemarkt. Met weinig handel in alle soorten en flaauwe prijzen.

Boter hooger betaald. Vriessche fijne 102 a 104 s.; Kamper 96 a 98 s.; Hollandsche 80 a 82 s. — *Kaas.* Met eene goede vraag; Goudsche jarige 50 a 55 s., nieuwe 35 a 42 s.; Edammer jarige 60 a 62 s., nieuwe 48 a 52 s.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 15 Julij H. B. A. Bramer, Christina, Havana.

BROUWERSHAVEN, 15 Julij. P. Admiraal, Hendrika, Batavia naar Rotterdam.

Advertentiën.

Vijf-en-Twintigjarige Echtvereeniging

VAN

K. HILLO

EN

CAROLINA ELISABETH RONNENBERGH.

RIJP, 19 Julij 1854. (42)

(39) Op het Seminarie Beekvliet, overleed den 10 Julij 1854, aan de gevolgen eener beroerte, na de laatste H. Sakramenten tijdig te hebben ontvangen, de Zeer Eerwaardige en Hooggeleerde Heer JOANNES HENRICUS SMITS, Regent van voornoemd Seminarie en Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, in den gezegenden ouderdom van 74 jaren en ongeveer vijf maanden.

Vrienden en betrekkingen van den overledene, die geene bijzondere kennisgeving mogten hebben ontvangen, gelieven deze algemeene kennisgeving voor bijzondere aan te nemen.

(43) Voor de menigvuldige bewijzen van deelneming mij betoond, bij het overlijden van mijnen dierbaren Echtgenoot J. B. R. FAUPEL, betuig ik bij deze, ook namens mijne ouders, mijn hartelijken dank.

AMSTERDAM, 18 Julij 1854. Wed. J. B. R. FAUPEL. GRIJPINK.

(41)

Koophandel en Nijverheid.

Dagelijksche Dienst tusschen *Schiedam* en *Emmerik*

EN TUSSCHENLIGGENDE PLAATSEN.

Vertrek van *Rotterdam*, elken dag 's morgens ten 6 ure.
En » *Nijmegen*, » » » » $6\frac{1}{2}$ »

Agentur C. STEINWEG, te Rotterdam.
» G. C. ROMBOUTS, te Nijmegen, hoofd-agent.

(3886) Door G. B. VAN GOOR, te Gouda, is uitgegeven en in in alle Bokwinkels te bekomen:

De 1e tot 15e Aflevering

VAN EEN NIEUW

GEOGRAPHISCH WOORDENBOEK

DER GEHEELE AARDE,

DOOR J. KRAMERS JZN.

In een Boekdeel, vermoedelijk compleet in 20 Aflev., à 75 Cts. per Aflev.

Dit WOORDENBOEK, naar de *nieuwste* en *beste* in- en uitlandsche *bronnen* met de meeste zorg bearbeid, door eenen voor die taak allezins berekenden Schrijver, zal, ondanks zijn betrekkelijk geringen omvang (ten gevolge zijner fraaije Typographische uitvoering slechts *een* LIJVIG BOEKDEEL) al het belangrijke en wetenswaardige uit de *Aardrijkskunde*, *Statistiek* en *Volkenkunde* bevatten, dat elders den inhoud van vele Boekdeelen uitmaakt, en alzoo voor ieder eene zoo gemakkelijke als getrouwe vraagbaak zijn.

Onder meer hoogst gunstige beoordeelingen zegt Prof. VETH, in de *Gids* omtrent de letterdruk van dit Boek.

»Een buitengewone kleine, maar daarbij uitnemend zuivere en duidelijke druk, heeft den Schrijver gelegenheid gegeven in eene zeer beperkte ruimte eene volledigheid te bereiken, die onze bewondering verdient."

Aan de geëerde inteekenaren op de **GEKRUIDE ZIELESPIJS** is verzonden: De 12e of laatste portie van den tweeden jaargang, handelende over Gods barmhartigheid.

Bij het einde van dezen jaargang noodigt de Uitgever de tegenwoordige inteekenaren tot voortdurende deelneming uit, en maakt hij hen, die gaarne een goed godsdienstig Huis- en Familieboek wenschen te bezitten attent, om dan in te teekenen op de **GEKRUIDE ZIELESPIJS**, waarvan om de twee maanden eene op zich zelve complete aflev. verschijnt, en per jaargang slechts *eene Gulden* kost.

De **GEKRUIDE ZIELESPIJS** is een *Volks-, Leer- en Leesboek*, een *catechetisch gerangschikt Handboek, over alle leerpunten der godsdienst*, hetwelk in een aangenaam onderhoudenden stijl, in den trant als de ijverige ALB. STOLTZ in Duitschland, — ernstige onderwerpen met passende scherts en luim behandelt; de Eerw. Schrijver bezorgt eene **ZIELESPIJS**, »die volgens de regelen eener goede Kookkunst, met in- en uitlandsche specerijen — met gelijkenissen, voorbeelden en verhalen — »smakelijk **gekruid**" in portiën wordt toegediend, — dat iedereen bevallen zal.

Voor den nieuwen jaargang worden voortdurend bestellingen aangenomen bij den Uitgever W. THEOD. MEIJER te *Arnhem*, en bij alle Boekhandelaren en Postkantoren des rijks; en zijn op *franco* aanvragen ook van de twee eerste jaargangen nog eenige Ex. verkrijgbaar, desverkiezende vooraf ter bezigtiging.

Uitvoerige prospectussen zullen overigens binnen weinige dagen algemeen en *gratis* te bekomen zijn, en zelfs bij grootere getallen, voor hen die verdere verspreiding gelieven te bevorderen.

H. Geestelijken die daartoe genegen mogten zijn, gelieven de goedheid te hebben hiervan aan den Uitgever of hun eigen Boekhandelaar kennis te geven; men wil die medewerking gaarne beloonen met een of meer premie Exempl. of met eenig ander boekwerk, ten behoeve van eenig goed doel. (6)

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.